

OVERLEGPLATFORM VAN DE SOCIALE ECONOMIE

Advies betreffende

het ontwerpbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering met betrekking
tot de erkenning van de sociale ondernemingen

17 september 2018

Wat voorafgaat

In navolging van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ESRBHG) en van het Beheerscomité van ACTIRIS heeft de Regering ook aan het Overlegplatform van de sociale economie (hierna “het Platform”) gevraagd om over bovengenoemd ontwerpbesluit een advies uit te brengen. Dit ontwerpbesluit gaat over tot de uitvoering van de ordonnantie met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen.

Het Platform verstrekte op 26 september 2017 zijn advies over het voorontwerp van ordonnantie.

Onderhavig ontwerpbesluit heeft tot doel, de erkenningsvoorwaarden te bepalen waaraan de sociale ondernemingen zullen moeten voldoen. De ordonnantie erkent twee soorten van sociale ondernemingen :

- de sociale en democratische ondernemingen (SDO), die onafhankelijk zijn van de overheden;
- de publieke initiatieven in sociaal ondernemerschap (PISO), die een doorslaggevende invloed vanwege de overheid ondergaan.

De criteria, die in dit ontwerpbesluit worden bepaald, moeten aantonen dat de hoofdbeginselen, die in de ordonnantie zijn vastgelegd, worden toegepast, namelijk :

- de uitvoering van een economisch project;
- het nastreven van een maatschappelijk doel;
- het voeren van een democratisch bestuur.

ADVIES

1. Algemene beschouwingen

1.1 Methodologie / Overleg

De representatieve werknemersorganisaties en de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector en van de sector van de sociale economie benadrukken op een positieve wijze de raadplegingen en het overleg die voorafgaandelijk aan de opstelling van dit ontwerpbesluit hebben plaatsgevonden. Tevens verheugen zij zich erover dat er een testfase voor de verschillende indicatoren van het sociaal ondernemerschap werd gehouden. Deze heeft toegelaten om bepaalde bijstellingen door te voeren.

Niettemin willen zij benadrukken dat de termijn, die voor de tweede testfase is voorzien, te kort is, terwijl zij hierop hadden gewezen. Hierdoor hebben heel wat ondernemingen de vragenlijst niet kunnen beantwoorden. **De representatieve werknemersorganisaties en de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector en van de sector van de sociale economie** stellen zich bijgevolg vragen bij de representativiteit van de antwoorden.

De representatieve werkgevers- en middenstandsorganisaties kunnen van hun kant geen gunstig advies over een ontwerpbesluit uitbrengen zonder over een totaalbeeld van de sociale economie en de gevolgen inzake concurrentie en discriminatie tussen de ondernemingen te beschikken.

De representatieve werkgevers- en middenstandsorganisaties voeren aan dat de juridische grondslag ontbreekt, met name op het vlak van de definitie van het begrip van “sociale” onderneming, door de weg te openen voor een (al dan niet positieve) discriminatie tussen de ondernemingen. Een “traditionele” onderneming, die een erkende sociale onderneming beconcurrereert, zal over alle wettelijke middelen beschikken om wegens oneerlijke concurrentie naar de rechter te stappen. Daarbij komt nog dat de verhoging van de steun vanuit budgettair oogpunt een onvoorzienbaar element blijft.

Om over een globale visie op het beleid inzake sociale economie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te beschikken, is **het Platform** van mening dat men hem tegelijkertijd over het ontwerp van ordonnantie en de drie ontwerpbesluiten (erkenning, mandatering en adviesagentschappen en samenstelling van de Adviesraad voor Sociaal Ondernemerschap (ARSO)) had moeten raadplegen. **Het Platform** behoudt zich dan ook het recht voor om, zodra hij van alle elementen kennis zal hebben, een bijkomend advies over het beleid inzake sociale economie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uit te brengen.

Opdat deze visie helemaal volledig zou zijn, hadden alle besluiten « sociale economie » en « tewerkstellingssteun » in goed overleg moeten worden behandeld. **Het Platform** betreurt dat deze vraag, die door zichzelf en door de Economische en Sociale Raad in hun respectievelijke adviezen inzake het ontwerp van ordonnantie was geformuleerd, niet werd ingevolg.

Tot slot vraagt **het Platform** dat er een monitoring zou kunnen worden verricht van de verschillende steunmaatregelen die het Gewest op het gebied van tewerkstelling en economie verleent, alsook een begrotingsprognose opdat men de effecten van deze hervorming van de « sociale economie » zou kunnen evalueren.

1.2 Definitie

Wat betreft het criterium van bezoldigde arbeid, deelt **het Platform** niet de keuze om de definitie van “beginnende onderneming” te gebruiken zoals deze hier wordt voorgesteld : de privaatrechtelijke rechtspersoon die sedert minder dan 4 jaar bij de KBO is ingeschreven. Het is van oordeel dat de duur, die voor de definitie van een startende onderneming wordt gebruikt, te lang is, met name in verhouding tot de uitzondering die een startende onderneming inzake tewerkstellingsniveau geniet. **Het Platform** wenst dat de duur op 2 jaar wordt gebracht.

1.3 Erkenning van de sociale ondernemingen

Het Platform dringt erop aan dat alleen documenten die nuttig zijn (documenten die aan een controle door het Bestuur zijn onderworpen) zouden worden opgevraagd. Bovendien dringt het er in het kader van de administratieve vereenvoudiging ook op aan dat alleen informatie, die nog niet in het bezit is van het Bestuur, zou worden opgevraagd (only once-beginsel).

1.3.1 Procedure voor de verlening en hernieuwing van een erkenning

Het Platform verwelkomt het feit dat de erkenningsaanvragen op elk ogenblik van het jaar bij het Bestuur kunnen worden ingediend.

1.3.2 Procedure bij opschorting en intrekking van de erkenning

Het Platform vraagt dat het jaarverslag, dat aan het Brussels Parlement en de ARSO wordt voorgelegd, informatie over gevallen van schorsing en intrekking van de erkenning, en meer bepaald over de oorzaken van deze gevallen, zou bevatten.

Het vraagt ook dat ingeval van schorsing of intrekking van de erkenning, de individuele beslissing aan de Adviesraad voor sociaal ondernemerschap kenbaar zou worden gemaakt.

Bovendien stelt **Het Platform** zich vragen bij de relevantie van een termijn van 5 jaar (artikel 5§5) gedurende dewelke de onderneming, waarvan de erkenning is ingetrokken, van het genot van de ordonnantie is uitgesloten.

1.3.3 Procedure bij samenvoeging, omvorming of splitsing

Het Platform vraagt dat de procedure, die in functie van de in artikel 6 van het ontwerpbesluit bedoelde gevallen moet worden gevolgd, zou worden verduidelijkt.

1.4 Criteria voor de erkenning van de sociale en democratische ondernemingen (Hoofdstuk 3, afdeling 2) en voor de erkenning van de publieke initiatieven in sociaal ondernemerschap (Hoofdstuk 3, afdeling 3)

Het Platform vraagt dat het verplicht karakter van de criteria zou worden verduidelijkt.

1.4.1 De uitvoering van een economisch project

- Levensvatbare economische activiteit

De representatieve werkgevers- en middenstandsorganisaties vragen zich af wat men onder economisch levensvatbare activiteit moet verstaan. Ze menen dat dit onvoldoende duidelijk gedefinieerd is en dat er bijgevolg verduidelijkingen moeten worden aangebracht, meer bepaald ten overstaan van de ondernemingen die tot een zeker niveau zijn gesubsidieerd.

Het Platform stelt bovendien vast dat de formulering van dit artikel 8, 2°b) licht verschilt van deze van artikel 11, 2b).

- Minimumniveau van kwaliteitsvolle en duurzame betaalde arbeid

Het Platform herhaalt dat de Strategie 2025 de sociale economie definieert als een groeisector die banen voor de Brusselaars creëert.

Het Platform had, zoals gevraagd in zijn advies betreffende de ordonnantie, graag gehad dat dit criterium eerder in de ordonnantie dan wel in het besluit zou worden bepaald.

Zoals geformuleerd in dit ontwerp van besluit, kant **het Platform** zich tegen deze definitie van minimumniveau van kwaliteitsvolle en duurzame betaalde arbeid.

Aldus liggen voor **de representatieve werknemersorganisaties en de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector en van de sector van de sociale economie** de voorgestelde criteria ver onder wat onder een kwaliteitsvolle en duurzame tewerkstelling kan worden verstaan en daarom vragen **de representatieve werknemersorganisaties en de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector** om de termen « kwaliteitsvolle en duurzame » in artikel 8, 3° te schrappen en deze in artikel 8) 3° b) op te nemen, en dit in het jaarverslag van de ondernemingen. Ze houden namelijk vast aan de doelstelling om kwaliteitsvolle en duurzame tewerkstelling in de sociale ondernemingen te bevorderen, maar wensen dat dit criterium ingevolge een monitoring van de tewerkstelling in de erkende structuren verder zou worden verrijkt.

Daarnaast stelt **het Platform** zich vragen bij het feit dat kwaliteitsvolle en duurzame betaalde arbeid kan worden gedefinieerd door het hebben van drie zelfstandige werkende vennoten, waarvan minstens een zelfstandige in hoofdberoep. Deze vorm van tewerkstelling brengt immers een groot risico met zich mee dat men zijn toevlucht tot de status van schijnzelfstandigen en oneerlijke concurrentie zou zoeken. Het vraagt zich af welke bakens er worden uitgezet om deze risico's te voorkomen.

Het Platform heeft des te meer vragen bij het gebruik van deze vorm van tewerkstelling, als het om publiekrechtelijke rechtspersonen (PISO) gaat.

Wat betreft artikel 8, 3° b) en artikel 11, 3° b) tenslotte, vraagt **het Platform** de opname – in het hoofdstuk betreffende het economisch project van het activiteitenverslag – van een afdeling “tewerkstelling”. Deze moet de evolutie van de tewerkstelling in de onderneming weergeven met betrekking tot – tenminste – de drie laatste jaren, eerder dan tot de twee laatste jaren.

1.4.2 Het nastreven van een maatschappelijk doel

- Inschrijving van een uitdrukkelijk maatschappelijk doel in de statuten

Het Platform vraagt dat de bewoordingen “met name de sociaalprofessionele inschakeling van de werkzoekenden” in artikel 9, 1° en artikel 12, 1° zouden worden verduidelijkt wat betreft de interpretatie ervan.

- Gematigde loonspanning

Met uitzondering van een representatieve werkgeversorganisatie van de sector van de sociale economie, ziet **het Platform** geen enkel nut om de loonspanning volgens het aantal werknemers van de onderneming te differentiëren. Volgens hem veronderstelt het opstarten van een activiteit van de sociale economie een verandering van de traditionele visie op het ondernemerschap. **Met uitzondering van een representatieve werkgeversorganisatie van de sector van de sociale economie**, vraagt **het Platform** bijgevolg om de verhouding van 1 tot 4 te handhaven, ongeacht de omvang van de sociale onderneming.

Het Platform vraagt dat de Adviesraad voor Sociaal Ondernemerschap zich het recht kan voorbehouden om later op deze kwestie terug te komen.

1.4.3 Het voeren van een democratisch bestuur

- Hoge graad van beheersautonomie, zowel in het beleid als het dagelijks bestuur

Het Platform vraagt dat de formulering van artikel 10 b i) zou worden herzien, door de vervanging van de bewoordingen “maximaal 50 %” door “tenminste 50 %”.

- Transparante en participatieve dynamiek

Het Platform vraagt dat de partijen, die betrokken zijn bij de vergadering die eenmaal per jaar tijdens de werkuren moet worden georganiseerd, op afdoende wijze zouden worden gedefinieerd (artikel 10, 3°b) en artikel 13, 3° b)).

1.5 Activiteitenverslag

Het Platform ziet wel degelijk het nut van het activiteitenverslag in (informatieve basis, kwalitatieve en kwantitatieve bijdrage...) dat wordt gevraagd, maar onderstreept dat de administratieve last ervan relatief zwaar dreigt te zijn voor de ondernemingen die de erkenning aanvragen, te meer daar deze vaak andere toelagen genieten die bovendien andere administratieve lasten meebrengen.

Het Platform wijst in dit opzicht op het belang van het vademecum dat door het Bestuur wordt opgesteld en dat zo duidelijk mogelijk zal moeten zijn en de berekening van bepaalde elementen zal moeten verduidelijken (zoals het rotatiepercentage van het personeel, de verhouding loonmassa/zakencijfer) en de ondernemingen zal moeten toelaten om onmiddellijk te kunnen bepalen wat zij in functie van hun situatie moeten vervolledigen/indienen : sociale en democratische onderneming, publiek initiatief in sociaal ondernemerschap opgericht door de overheid of publiek initiatief in sociaal ondernemerschap met een doorslaggevende invloed vanwege de overheid.

1.6 Overgangperiode

Het Platform is van mening dat de termijn, die aan de huidige plaatselijke initiatieven voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid (PIOW) en inschakelingsondernemingen (IO) wordt gelaten om zich in orde te stellen met de nieuwe ordonnantie op het sociaal ondernemerschap en de uitvoeringsbesluiten ervan te kort kan blijken. Immers, om te voldoen aan de erkenningscriteria, moeten wijzigingen worden aangebracht aan de statuten, het reglement van inwendige orde (RIO)... Deze modaliteiten vergen tijd.

Het Platform vraagt bijgevolg dat de erkende ondernemingen zo snel mogelijk over de in het kader van deze overgang te ondernemen stappen zouden worden ingelicht.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 In de overwegingen

De representatieve werknemersorganisaties en de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector en van de sector van de sociale economie vragen om in de overwegingen « Gelet op het advies van het Overlegplatform voor de sociale economie, gegeven op XX » toe te voegen.

2.2 Artikel 1

In de in artikel 1 vermelde definities stelt **het Platform** voor om ook de definitie van « kalenderdag » toe te voegen, gezien er in de tekst melding wordt gemaakt van werkdag (die gedefinieerd is), maar ook van kalenderdag (die niet gedefinieerd is).
